

CAPITOLUL VIII.

SUFIXELE NEOLOGISME.

Observație. — Se găsesc numai în dr.

SUFIXELE SUBSTANTIVALE.

ANȚĂ (*-ânță*).

Funcțiunea.

Abstracte.

Cutezanță 'îndrăzneală' < *cutez*.

Siguranță < *sigur*.

Originea : It. *-anza*, fr. *-ance*.

Bărbanță, variantă a lui *bărbunc*, nume de dans (Hasdeu, 1524)
< *bărbunc* + *danț*.

Genul și Pluralul.

Substantivele în *-ânță* sunt feminine și se întrebuințează numai la sg.

ISM (*-ism*).

Funcțiunea.

Abstracte.

Boerism 'boerie' (I. Ghica) < *boer*.

Ciocoism < *ciocoită*.

Lustragism (Sanielevici, Viața Rom. XXIV 97) < *lustragiū* 'văxuitor'.

Mahalagism < *mahalagiă*.

Romînimism < *Romîn*.

Creștinism < *creștin*.

Lichelism intelectual (Arghezi, *Viața Rom.* XXIII 464) < *lichea* pl. *-ele*.

Tembelism 'indolență' < *tembel*.

Originea: Fr. *-isme*.

Genul și Pluralul.

Substantivele în *-ism* sunt masculine sg., afară de *mahalagism* 'cancan' care este eterogen, pl. *-e*.

SUFIXELE ADIECTIVALE.

AL (*-ál*).

Funcțiunea.

APARTINEREA.

Lătural (Tiktin) < *latură*.

Mormîntal (Alexandri) < *mormînt*

Săptămînal < *săptămîină*.

Vamal < *vamă*.

Originea: Fr. *-al*.

BIL (*-'bil*).

Observație. — Derivarea se face dela verbe și anume dela radicalul infinitivului.

Funcțiunea.

POSSIBILITATEA.

Graniță *apărăbilă* (I. G. Duca, *Viața Rom.* 1913, I 40) < *apăra*.

Manifestarea *măsurabilă* a energiei; Presiunea *măsurabilă* (T. A. Bădărău, *Viața Rom.* 1913, III 287, 289) < *măsura*.

Proba *neînlăturabilei* noastre datorii (I. I. C. Brătianu, *Viața Rom.* 1913, III 222) < *neînlătura*.

- Casă *nelocuibilă* (deseori în *Universul*) < *nelocui*.
 Urmare firească și *nereparabilă* (I. I. C. Brătianu, *Viața Rom.* 1913, III 223) < *nerepara*.
 O dogmă *nerăsturnabilă* (A. D. Xenopol, *Noua Rev. Rom.* XIV 200, 15 Sept. 1913, de 2 ori) < *nerăsturna*.
 O *nescabilă* bogăție de idei (G. Kernbach, *Versuri și Proză*, 185) < *nesecca*.
Auzibil (Tiktin) < *auzi*.
Plătibil < *plăti*.

Originea : lat. *-bilis*, it. *-bile*, fr. *-ble*.

SUFIXELE SUBSTANTIVALE-ADIECTIVALE.

IST (*-lst*).

Funcțiunea.

ADIECTIVE.

APARTINEREA.

- Patruzețoptist* (Ibrăileanu) < *patruzeți* și *opt*.
Poporanist < *poporan*.
Țărănist < *țăran*.

- În special partizanul unui om politic ori al unei grupări :
Carpist < P. P. *Carp*.
Tachist < *Tache* Ionescu.
Junimist < *junimea*.

SUBSTANTIVE.

POSESORUL UNEI CALITĂȚI PRIN EXCELENȚĂ.

- Bonjurist* < *bon jour*.
Zeflemist < *zeflema*.

NOMINA AGENTIS.

- Fochist* < *foc*.
Mașinist 'mécanicien' < *mașină*.
Ziarist < *ziar*.

UN SUFIX COMPUS.

-alist (= -al + -ist).

După *naționalist* s'a făcut :
Iorgalist = partizan al lui *Iorga*.

Originea : Fr. -iste.**Pluralul.**

Atât adiect. cât și subst. în -ist fac pl. -iștî.

UN SUFIX VERBAL.

IZ (-iz).

Maghiarizez < *Maghiar*.

Mușamalizez 'étouffer une affaire' < *mușama* pl. -ale 'toile cirée'.

Originea : Lat. -iz, fr. -is.